

καθιερώθηκε από την καθαρεύουσα, και το «τόπος» δὲν τὴν ἀντικαθιστᾷ.

Τὸν Büchner τὸν γνώρισα πρὸ καιροῦ και εὐρέθη πρόθυμος σὲ κατὰ πληροφορίες ἱστορικές πού ἤθελε καὶ μ' ἐπεφόρτισε ὁ Βλαχογιάννης. Ἄφου ἐκοπίασε τῶρα ὁ εἰγηνὴς ἄνθρωπος, ὁ Βλαχογιάννης μοῦ γράφει δὲν τίς χρειάζεται. Ρωμέϊκα, ρωμείκα, ρωμέϊκα. Τυχραίως τὸν εἶδα προχθὲς καὶ τοῦ εἶπα τὰ χαιρετίσματά σου.

Καθὼς σοῦ ἔγραφα ὅτι ἀπὸ πέρουσι ἐκάναμε λόγο με τὸν Οἰονόμου γιὰ τοὺς Μακκαβαῖς. Τώρα σὺ με τὴν παρακίνησί σου μ' ἔπροωξες, ὥστε νὰ τοὺς ἀρχίσω. Ἄν θελήσης νὰ με βοηθήσης κάπου πού θὰ τοὺς φέρω σὲ πέρασ. γιατί κατὰ μέσσι μου δὲ μ' ἀφίγει νὰ ἠσυχάσω πρὶν τελειώσω ὅ,τι ἀρχίζω. Ἄν καταρῆθώσω νὰ διορθώσω τὰ πράγματα πού μ' ἀνησυχοῦν, θὰ προχωρήσω στὴν ἔργασία.

«Φάουσι» δὲν ἔπαιζον οὔτε μιά φορά, ἐδῶ. Τύχη μου καὶ αὐτό. Πέρουσι τὸν ἔπαιζον σιχνότατα καὶ πρόπερου καθε Κυριακὴ μοῦ λένε.

Μιά βιβλιοθήκη σὰν τοῦ Reclus οὔτε ὡς ὄνειρο νὰ τὸ σκέπτεσθε γιὰ τὴν Ελλάδα. Ἄν πρὸ δέκα χρόνων ἐδιόρθωναν 100 ἄνθρωποι στὴν Ἀθήναι, τώρα δὲ διαβάζου οὔτε 10.

Τὰ σέβη μου στὴ μητέρα σου καὶ ἀπὸ με καὶ ἀπὸ τὴν οἰκογένειά μου καὶ πολλὰ χαιρετίσματα σ' ἐσὲ τὸν ἴδιον.

Σὲ φιλῶ,
Κώστας

Ἡ ΡΩΣΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ ΥΣΤΕΡ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

(Στὴ «Revue Hebdomadaire de la Presse Russe» πού βγαίνει στὴ Μόσχα, δημοσιεύθηκε τὸ παρακάτω ἄρθρον πού τὸ μεταφράζουμε ἀλάκερο, γιὰ τίς πλούσιες καὶ σπουδαῖες πληροφορίες πού μᾶς δίνει, γιὰ τὴ Ρωσσικὴ φιλολογία ὕστερ' ἀπὸ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ Προλεταριάτου. Εἶμα γραμμένο ἀπὸ τὸ Lebedev Poliansky πού φαίνεται πὸς παρομοιωθῆσε με ἀρχετὴ φροντίδα τὴν ἐξέλιξιν πού πήρανε τὰ ρωσσιὰ γράμματα τὰ τελευταῖα τῶν χρόνιων. Ὑστερ' ἀπὸ τὴν τὴσ σιωπῆ, στὰ ζητήματα τῆς ρωσσιῆς φιλολογίας, πού ἔχουνε πιά παγκόσμιον διεφέρον, τὸ ἄρθρον τοῦτο μᾶς ἔρχεται σὰν ἀποκάλυψιν).

Τὸν καιρὸ πού κηρύχθηκε στὴ Ρωσσίῃ ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ὁχτώβριου, οἱ ἄστοι ἀπ' ὅλην τὴν οἰκομένην — θαρρεῖς μ' ἓνα στόμα — ἀρχινήσανε ἀμέσως νὰ φωνάζουνε πὸς οἱ Μποσεβίκοι τάχα εἶπνε βάρβαροι καὶ πὸς ἡ ἐπικράτησιν τοὺς θὰ σήμαινε εὐλαία καταστροφὴ γιὰ τὰ ἐπιστημονικὰ ἰδρύματα, τοὺς ἐκδοτικὸς οἴκους, τὰ σχολεῖα, γιὰ καθεὶ μορφωτικὸ τέλος πάντων.

Ἐνῶ μόλις κανεὶς κοιτάξει, ὅσο ἐπιπόλαια καὶ πᾶνθι, τὴ σημερινὴ πνευματικὴ κίνησις στὴ Ρωσσίῃ, θὰ τὸ δεῖ μονάχως του πόσο καθόλου, προμελετη-

μένη διαστροφή τῆς ἀλήθειας, πόσο μῖσος ἀστικὸ εἶτανε μέσα στὶς διὰδοσεις αὐτές. Μόλις δυὸ - τρεῖς βδομάδες ὕστερῃ ἀπὸ τὴν ἐπανάστασιν, καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς Ἐπιτροπείας τοῦ Λαοῦ, στὴν Παιδεία, ἀλάκερο τμήμα ἰδιαίτερον ὁργανώθηκε με σκοπὸν τὴν ἔκδοσιν φιλολογικῶν ἔργων. Καὶ τὸ τμήμα αὐτὸ, μ' ὅλες τίς δυσκολίας πού εἶχε νὰ περᾷσῃ, ἔδειξε ἀμέσως ἀπὸ τὴν ἀρχὴν μιὰ ἐντονη καὶ φροντισμένη δράσιν.

Ἡ Ρωσσίῃ εἶναι γνωστὸ πὸς σὸ ζήτημα τῆς μόρφωσιν εἶν' ἓνα ἀπὸ τὰ πῶν καθυστερημένα κράτη τοῦ κόσμου. Γιατὶ τίς λαϊκὲς μάζες ἴσαμε τὰ τώρα τίς εἶχανε κρατήσει πᾶνθι ἐπίμονα μακριὰ ἀπὸ τὴν κάθε λογῆς φιλολογία. Στὶς λαϊκὲς βιβλιοθήκες δὲ θρῆσκόντανε ποτὲ παρὰ ὅσα βιβλία θὰ μπορούσανε νὰ κάνουν προπαγάνδα γιὰ τὸ ὄφελος τῆς αὐτοκρατορίας, τοῦ νασιοναλισμοῦ ἢ τῆς θρησκείας, γιατί αὐτὰ μονάχα τοὺς ἀφηνε ἡ τσαρική λογοκρασία. Ὁξω, στὴ λεύτερον ἀγορᾷ, ἓνα σωρὸ ἐπιστημονικὰ βιβλία εἶταν ἀπαγορευμένα μὰ καὶ τᾶλλα εἶταν ἀδύνατον νὰν τάγορᾷσιν ὁ λαὸς μετὰ τὴν ἀκρίβεια τοὺς. Ἀκόμα καὶ τὰ ἐπαρχιακὰ συμβούλια, ὅσα τύχαινε νὰ δοκιμάσουνε νὰ προμηθεύουνε σὸ λαὸν τοὺς τίποτα βιβλία χρησιμα γι' αὐτόνε, θρῆσκονε ἓνα σωρὸ ἐμπόδια ἀπὸ τὸ κράτος πού παρᾶλλον ἀμέσως τίς προσπαθεῖς τοὺς. Κ' ἔτσι, ἀμέσως μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς Ἐπιτροπείας τοῦ Λαοῦ, στὴν Παιδείαν, θρῆθικε ὑποχρεωμένη νάρχινῃσιν ἀπὸ τὸ ἄλλα. Νὰ δώσει δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν στὸν ἀμόρφωτον λαὸν πού θρῆξε, ὅλο τὸ φιλολογικὸ πλοῦτον τῆς Ρωσσίας, ὅλα τὰ ἀριστουργήματα, πού σφῆς διάφορες ἐποχὲς τὰ διαλεχτὰ ἀδέρφια του, παλεύονταν πρὸς τὸ τσαρικὸν κθεστὸν, εἶχαν δημοσιογῆσει. Γιατὶ ἴσα ἴσα, μετὰ στὴ σφαῖρα αὐτῆ — τῆς πάλιν, τοῦ ἀγῶνα — ἡ ρωσσιῆ φιλολογία εἶναι πού ἔχει ἀριστουργήματα ἀθάνατα. Ἀριστουργήματα τέτια, πού καὶ μετὰ τὴν τεχνικὴν, τὴ φιλολογικὴν τοὺς ἀξία καὶ μετὰ τὴ μεγάλην ἰδεολογίαν τοὺς, τὴ φλογερὴν ἐξέγερσιν γιὰ τὴ βασιὰ πίεσιν, μπορούσανε ν' ἀνάψουνε τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ λαοῦ στὴν κρίσιμη αὐτὴ περίστασις καὶ νὰ τοῦ δώσουνε δυνατὴ τὴν πίστιν σ' ἓνα μέλλο φωτεινὸ, εἰςτυχισμένον. Ἡ ρωσσιῆ φιλολογία εἶτανε πάντα τῆς σὰν ἓνα εἶδος ἐφημερίδας, πού μετὰ τῆς καθαρῆς τῆσιν ὅλες οἱ σφωρῆς, ὅλοι οἱ ἀγῶνες, ὅλες οἱ τραγωδίες τῶν διαλεχτῶν πού παλεύανε χρόνιον καὶ χρόνιον γιὰ τὴν ἀπολόγησιν.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ Δεκεῖβριου 1917 ἡ Κεντρικὴ Ἐχτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ κατάρτησε τὴν πνευματικὴν ἰδιοχρησίαν γιὰ τοὺς κλασσικοὺς, καὶ ἀμέσως ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Λαοῦ ἐτοιμάστηκε γιὰ τὴν ἔκδοσιν τοὺς.

Τὸ διάταγμα ἔλεγε μὲτ' ἄλλα : «Στὴν ἔκδοσιν τῶν βιβλίων πού θὰ βγαίνουν οἱ ἐκδόσεις, χρῆσθουνε νὰ λογαριάσουνε πρῶτα καὶ νὰ συμμορφώνονται μετὰ τίς ἀνάγκας τοῦ ἐργατικοῦ λαοῦ, γιατί γι' αὐτόνε προορίζονται οἱ ἐκδόσεις τοὺς. Καὶ κάθε ἔκδοσις, εἴτε ἀλάκερη τοῦ συγγραφέα εἴτε μερικὴ, πρέπει νὰ ἔχει πάντα ἓναν πρόλογον μετὰ κῆρος, γορημένον ἀπὸ κριτικὸ ἢ ἱστορικὸ τῆς φιλολογίας κλπ.». Εἰδικὴ ἐπιτροπὴ θὰ συστήθῃ γιὰ τὴν ἔκδοσιν λαϊκῶν βιβλίων. Καὶ τὴν ἐπιτροπὴν αὐτὴν θὰ τὴν ἀποτελέσουνε ἀντιπρόσωποι ἀπὸ διάφορες ἐπιστημονικὲς ἢ παιδαγωγικὲς ὁργανώσεις, μετὰ μετὰ ἄλλους εἰδικούς καὶ μετὰ ἀντιπροσώπων ἀπ' τίς ἐργατικὲς ὁργανώσεις. Δουλιὰ αὐτῆς τῆς ἐπιτροπῆς θὰνθι νὰ καταστρώνει τὰ σχέδια

για την έκδοση και να κρίνει κάθε τί που οι εκδό-
τες της παρουσιάζουν για έγκριση. Έτσι λοιπόν ά-
φ' ου ή έκδοτική Επιτροπή πήρε όλα τα μέτρα της,
ώστε οι εκδόσεις της από τη μια να προσαρμόζον-
ται εύστοχα με τις ανάγκες του λαού κι από την
άλλη να μην παραβαίνουν και τις απαιτήσεις της έ-
πιστήμης, είχε τώρα μπρός της τρίτο πρόβλημα, το
ζήτημα της ακρίβειας. Γιατί το διάταγμα έλεγε : «Οι
λαϊκές εκδόσεις των κλασικών πρέπει να τυπώνονται
και να κυκλοφορούν με πολύ μικρή τιμή και άμα
είναι δυνατό, και χάρισμα». Βέβαια για την έκδοση
καινούργιων έργων ούτε λόγος εΐτανε δυνατό να γί-
νει ακόμα, γιατί έλειπε τέτα παραγωγή. Από τη
μια ο πόλεμος με το γερμανικό ιμπεριαλισμό και οι
καθεμερνοί περιστάσεις με την άντεπανάσταση, δέν
αφήνανε την ήρεμία για να γίνει καμιά φιλολογική
δουλιά της προκοπής. Και όσοι πάλι άπ' τους διανο-
ούμενους δέν είχαν άνακατευτεί με τους κοινωνικούς
άγώνες ένεργά, και κείνοι, άντι να δημιουργήσουνε
τίποτα με άξία, καταγινότανε με λίβελους ή με
κοροϊδευτικές καρικατούρες του προλεταριάτου και
της επανάστασης του Όχτώβρη.

Η Επιτροπή, άρχίζοντας τις έργασίες της και θέ-
λοντας να δώσει πρώτα στο λαό τη φιλολογική παρα-
γωγή των περασμένων χρόνων, άποφάσισε να βγάλει
τά έργα του Πλάτων, Αερμωντών, Γλόγκολ, Τολ-
στόη, Τουργένιεφ, Δαστογιέφσκη, Γκοντσάρωφ, Γρη-
γόροβιτς, Όστρόβσκη, Ουσπένσκη, Τσέχωφ Νεκράσ-
σωφ, Νιζάιν κ.λ. Πόησης δηλαδή και ρομάντσο. Ά-
πό τους κριτικούς έβγαλε τον Μπελίτσκη Τσερνικόβ-
σκη, και Έρξεν. Επίσης γίνηκε και πρόταση για
έκδοση του Λαβρόφ, Μιχαηλόβσκη και Πισσάρεφ.
Όσο για τα έργα του Λεβρόφ, — του δασκάλου της
θεωρίας του επαναστατικού σοσιαλισμού — ή έκδοσή
τους εμπιστεύτηκε, ύστερα από έτήση τους σχετική
προς την Επιτροπή, σε μέλη του Έπαναστατικού
Σοσιαλιστικού κόμματος, που βγάλανε ύσαμε τώρα εί-
κοσι τόμους από τους πενήντα πουχει γραψεί.

Μιά επιτροπή καθαρά φιλολογική σχηματίστηκε ά-
πό τους λόγιους διανοούμενους που είχαν κρατηθεί
άνανον από τη φιλολογική ρεμούλα που κυριαρχού-
σε. Από τους λόγιους αυτούς εΐταν ο Μπρούσσωφ, ο
Μπλόζ, ο Βερεσσάγιεφ κι άλλοι. Από το Μπρούσσωφ
ζήτησε ή Επιτροπή να ετοιμάσει μια καινούργιαν
έκδοση του Πούσκιν, του Νεκράσσωφ και του Τσερ-
κόβσκη. Επίσης σχηματίστηκε και καλλιτεχνική έπι-
τροπή, που είχε ανάμεσα στα μέλη της τον Μπε-
νουά τον Γκραμπάρ κι άλλους μεγάλους ιστορικούς
της τέχνης.

Έτσι λοιπόν, χάρη στην όλη αυτή δράση, την
οργανωμένη, τη μεθοδική, και στους άγώνες της Έ-
πιτροπής, κατορθώθηκε νύχοιμε εκδόσεις άριστες, χω-
ρίς το άποτρόπαιο μασκάρεμα που παθαίνανε στα
περασμένα χρόνια από το μπλέμολόβι της λογοκρι-
σίας. Για να δείτε ύσαμε παιό γελοίο σημείο έφτανε
ή αυθαιρεσία της λογοκρισίας αυτής, κοιτάχτε ένα
ποίημα του Νεκράσσωφ, κείνο που λέει για το χωριά-
τη που χρεμάστηκε μονάχος του. Ή παλιά ή έκδο-
ση, ή λογοκριμένη, έλεγε «κάθισε», άντι «χρεμάστη-
κε, που είχε το πρωτότυπο. Και άντι stone που θα
πεί ρούσσικα βογγητό, γράφανε some δηλαδή δνει-
ρο. Άλλες φορές κομάρια όλόκερα τα κόβανε όλό-
τελα κι άλλες φορές τα πλοιομορφώνανε άπαισια. Σή-

μερα ο λαός με τις νέες εκδόσεις μπορεί να διαβί-
ζει καλύτερα του Νεκράσσωφ τα έργα, όπως είναι
γρομμένα, να διαβάσει γνήσιο τον Πούσκιν κι άλλο
τόσο γνήσια χωρίς την παραμορφω παραμόρφωση
την «Ανάσταση» του Τολστόη.

Άλλα έργα μοναχά από τα κλασσικά, επειδή ή έ-
ταιμασία καινούργιας έκδοσης ήθελε και κεινή πολύ
και δουλιά ήρεμότερη, τα βγάλανε από πάλι κλασέ.
κι άπ' αυτά διαλέξανε τα καλύτερα, τα πιο πιστά
προς το πρωτότυπο.

Κι όλη αυτή ή φιλολογία βγήκε μέσα σ' ένα χρό-
νο, στα 1918 και στις άρχές του 1919. Από τον λά-
θε κλασσικό, άνάλογα με τη δημοτικότητα του καθε-
νός, έβγαλε ή Επιτροπή από 25 ύσαμε 100 χιλιάδες
άντίτυπα και τα πουλούσε με 2.50 ρούβλια τον κάθε
τόμο από 600 σελίδες, την άρχή που το γραμμά κούτι-
ζε στη καλύτερη άγορά 4 ρούβλια το κιλό.

Έτσι, με την ίδια όργάνωση, βγήκανε κ' έτι σο-
υρό από τα έργα της ξένης φιλολογίας, όπως «Οι
Θεοί διαψούν» του Άνατόλ Φρόνς, ο «Ζάν Κριστόφ»
του Ρομαίν Ρολλάν, τα έργα του Μερσιέ, του Βάλ-
τερ Σκότ, το Ζολά, και άλλων. Κι όχι μοναχά ρο-
μάντσα. Παράλληλα μ' αυτά φρόντιζε ή Επιτροπή
να δίνει στο λαό κ' επιστημονικά έργα, εκλαϊκεύον-
τες την επιστήμη. Ο Ροζάνωφ άρχινισε να βγάζει
όλη τη σειρά των έργων του Πλεχάνωφ, με τον τίτλο
«Βιβλιοθήκη του επιστημονικού σοσιαλισμού». Και
μέσα στην ίδια συλλογή μπήκανε και μερικά βιβλία
του Μπέμπελ, και του Κάουτσκη, που είχε γρομμένα
τον καιρό που εΐταν επαναστατικός μαρξιστής. Γι-
νηκε μάλιστα κι άρχή για γενική έκδοση των έργων
του Μάξ και του Έγκελς, κι άρκετά τόσοι
βγήκανε ύσαμε τώρα. Άκόμα βγήκανε δυο μεγάλοι
τόμοι της Πολιτικής Οικονομίας του Μπυόρνωφ και
Στεπάνωφ, καθώς κ' ή Ιστορία της Ρωσίας του
Ποκρόβσκη, πέντε τόμοι, και για σύλλογη όλόκληρου
σχεδόν του έργου του περίφημου ιστορικού Κλιου-
τσέβσκη, και πολλά βιβλία ακόμα με την ιστορία του
επαναστατικού κινήματος στη Ρωσία, και κάθε άλ-
λης επανάστασης στην Εύρώπη, όπως τα βιβλία του
Ζωρές, του Όλάφ, Μπλόζ, Λοιφ Μπλάν και άλλων.

Τώρα βγαίνει μια σειρά από επιστημονικά βιβλία,
με μεθοδική εκλαϊκεψη της επιστήμης. Για τη συλ-
λογη αυτήνε συνεργάζονται ο καθηγητής Τιμιριάζ-
ωφ, βοτανικός, ή γυναίκα του ντοία Τιμιριάζωφ, φι-
σική, ο Βάλντεν, χημικός, ο Μιχαήλωφ και Μπλά-
χωφ, άστρονόμοι, και άλλοι. Μέσα στη σύλλογη αυ-
τή είναι και μια καινούργια έκδοση του περίφημου έρ-
γου του Τιμιριάζωφ «Ο Λόβιν και ή θεωρία του»,
ή πολύχρονη «Ζωή των φυτών» κι άλλα που τυπώ-
νονται.

Σύγχρονά μ' αυτές τις εκδόσεις τις επιστημονικές,
φιλολογικές κ.λ. και με το γενικό τίτλο «Θεωρία και
πραχτική εφαρμογή του σχολειού εργασίας», βγήκανε
όλα τα συγγράμματα των διελεγκτών παιδαγωγών της
Αυτικής Εύρώπης και Αμερικής : Σάιντελ, Κροσεν-
στάινερ, Γκέρολαχ, Περιοιέ, Μοντεσσόρι κ.λ. Σ' αυ-
τά θα προστεθούν και οι σύγχρονες μελέτες των ρώσ-
σων παιδαγωγών Μπλόνσκη και Λεβίτιν για το
σχολειό εργασίας.

Έχτός από τις εκδόσεις της Επιτροπής του
Λαού εΐτανε και της Κεντρικής Έχτελεστικής Έπι-
τροπής, με φιλολογία για προσαγάντα πιο πολύ, και

τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος, πού ἔβγαλε ἔργα τῆς Μελοδραματικῆς φιλολογίας. Ἰσαμε πού, τὸ καλοκαίρι τοῦ 1919, ἄλλη ἡ ἐκδοτικὴ ἐργασία συγκεντρώθηκε στὴν «Ἐκδοσὴ τοῦ Κράτους».

Στὸ μεταξὺ αὐτὸ ἡ ἐπανάσταση ἀπορρόφησε βαθύτερα ὅλη τὴν ἀπέραντη Ρωσία. Ἡ ζήτησις γιὰ φιλολογία προπαγανδιστικὴ, γιὰ μπροσοῦρες, φέγγ βολὰν καὶ τέτια, γίνηκε μεγάλη, καταπληχτικὰ μεγάλη. Καὶ ἡ ἀνάγκη αὐτὴ, ὅπως εἶταν φυσικὸ, παραμέρισε λιγάκι τὴν κλασσικὴ φιλολογία. Μὰ κάθε μπροσοῦρα ἀφέλιμη γιὰ τὸ λαὸ, ἔβγαλε σὲ 200.000 ἀντίτυπα καὶ κάθε βιβλίον διαφωτιστικὸ καὶ χρήσιμον, ὅπως «Τὸ ἄλφα θῆται τοῦ κομμουνισμοῦ» τοῦ Μπουχαρίν (ἔνα βιβλίον ἀπὸ 340 σελίδες) ἔφτανε ἴσαμε ἐνάμιση ἑκατομμύρια ἀντίτυπα. Τώρα εἶναι λίγος καιρὸς πού γιὰ μπροσοῦρες καὶ τέτια δημοσιεύματα ἀρχινήσανε νὰ βοηθῶν καὶ τὰ διάφορα Ἐπιτροπάτα τοῦ Λαοῦ, τῆς Γε-

ωργίας καὶ τῶν Στρατιωτικῶν, πού θγάλανε σημαντικὸ ἀριθμὸ ἴσαμε τώρα.

Σήμερον ἡ «Ἐκδοσὴ τοῦ Κράτους» ἔχει τόσο ἀναπτυγμένη, τόσο ἀπέραντη δράσις, πού μονάχα ἀπὸ τὸ βιβλιογραφικὸ δελτίον πού θγαίνει, μπορεῖ κανένας νὰ τὴ δεῖ. Βιβλίον κάθε μορφῆς, κάθε σκοποῦ, κάθε διαιθετοῦ σὲ χρησιμότητα, κάθε θεωρίας, ἀπὸ τὸ λαϊκὸ βιβλιαράκι πού διδάσκει τὴ χοιροτροφία ἢ τὸ πετάλωμα τῶν ἀλόγων, ἴσαμε τὰ πιὸ βαθιὰ ἐπιστημονικὰ συγγράμματα καὶ τὶς πιὸ σύνθετες κοινωνικὰς θεωρίας, ἀποτελοῦνε τὸν κατάλογο τοῦ ἔργου τῆς.

Μονάχα τὸ ὑποκατάστημά τῆς στὴν Πετρούπολη, σύμφωνα με τὸν ἀπολογισμὸ τοῦ Γεννάριου 1921, εἶχε θγαλμένα ἴσαμε τότε 1107 βιβλία, με ἀθροισμα 49.649.600 ἀντίτυπα. Ἄλλα τόσα σχεδὸν καὶ τὸ ὑποκατάστημα τῆς Μόσχας.

(Στ' ἄλλο φύλλον τὸ τέλος)

Δ. Πολιάνσκη

ΣΕΛΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΡΑΘΡΟ ΠΟΥΠΕΣΑ

Χωρίσαμε, ἄχ, καὶ πικρὸντας μακριὰ σου
ἔξαρχο δρόμο καὶ μοναχικὸ,
θρέθηκα σὲ σκοτάδια, πού ἡ δροσιά σου
δὲ φώτιζε τριγύρω, ὥστε νὰ ἰδῶ.
Καὶ τὸ βάραθρο, ἰδοῦ, (ἡ ἀποθυμιά σου,
ἡ περγελιάστρα εἰχῆ, τὸ ἐγκορδιακὸ—
τερό σου τῶνδρο : ἔρημη, σ' ἔρημον δάσους
πὼς στὴν παγίδα μέσα νὰ πιστῶ !)
Καὶ ἰδοῦ με, ἐντός ! ὁ λογισμὸς μου ἐχάθη
κυλιέμαι, καὶ ποιὸς νὰ με θγάλει, ποιὸς,
στ' ἀπόκριφα πού μ' ἔρρηξες τὰ βάθη ;
Τὸ μολυντήρι με κεντρίζει καὶ ὁ σκοροπιός.
Γιὰ νὰ γλυτώσω, τὴν καλὴ μου Μοῖρα
καλῶ νὰρθεῖ, μιὰ ὀρητικὴ πλημμύρα !

Ζαῖρα Ζερβοῦ

ΤΟ ΞΕΚΟΥΡΑΣΜΑ

Γέρωκα βαρειά στὰ χέρι, τὸ κεφάλι
τὶς θλίψεις πού με πνίγουν νὰ ξεχάσω
καὶ λαχταρῶ σ' ἀπόκοσμο ἀκρογιάλι
γλυκὸ, γαλήνιο κ' ἤρεμο νὰ φτάσω.

Μὰ ἡ σκέπη μου ἡ γοργόφερτη με σέρνει
σ' ἄγριες θλίψεις τρικυμισσμένες,
τὶς θλίψεις τὶς παλιὰς μου ξαναφέρνει,
μού ἀνοίγει τὶς πληγὰς τὶς περασμένες.

Τόσο ἀσπλαχνα με δέρνει ἡ ἀνεμοζάλη,
ὅσο ποθῶ τὴ λήθη ν' ἀγκαλιάσω,
στῆς λημονιάς νὰ γείρω τὴν ἀγκάλη,
τὴ σκέπη μου γλυκὰ νὰ ξεκουράσω.

Ἄθῆνα

Ἐπιτορας Χ. Οἰκονόμου

ἘΝΑ ΣΧΕΔΙΟ

Ἀπλώσαμε μαζί ἀπάνω στὰ χόρτα, στὴν ἐξοχῆ, ἕνα σχέδιο.

Τὸ σχέδιο τῆς ζωῆς μας.

Ἡ φαντασία μας ἀπλόθηκε καὶ μᾶς ἔφερε κάτου ἀπὸ τὰ βάθη τῆς Σαχάρας τὶς φωτεινὰς νύχτες, πάνου, ἀπὸ τὶς παροῖδες τοῦ Ἰψεν τὶς μυστηριώδεις σάγες, μᾶς ἔφερε τὸ νησιὸ τὸ ἐλληνικὸ με τὸ λιμάνι του καὶ τὰ ψαροπούλια του, με τὴ μυροιδία τοῦ κρασιοῦ καὶ με τοῦ σφουγγαροῦ τὸν τραγουδινο πόνου, μᾶς ἔφερε τὸ τσάι τὸ ρωσικὸ πάνου στὰ χιόνια τῆς Σιβηρίας, μᾶς ἔφερε τὸν ἦλιο, τὸ θοδὸ νυχτερινὸ χᾶδι, τὸ ἀπαλὸ τῆς λίμνης τραγοῦδι, τῆς ἐλβετίας τὰ μάγια, τὸ μεγαλεῖο τῶν παρθένων δασῶν.

Καὶ πέρασαν ὅλα σὲ μιὰ ὀραία παρελάση.

Καὶ θύγανε.

Τί μένει τώρα ;

Τίποτα ἀπὸ τὸ σχέδιο πού ἀπλώσαμε πάνου στὰ ὀραία χόρτα, ἐκεῖ στὴν ἐξοχῆ ;

— Ὁχι, μού φάναξες ἀπαλά.

Κατὶ ὀρῶμα εἶναι μαζί μας. Ἐνα λευκὸ ζευγάρι περιστέρια, πού σαλεύουνε ἀντίκρου μᾶς μέσα στὸ ἔρωτικὸ τους ἀγκάλιασμα.

Πανῖνος Κάπς

ΚΑΡΤΕΡΙ

Σὰν ξεπροβάλλει τὴν ἀβγῆ, ὁ ἥλιος πῖσ' ἀπ' τὸ βουνὸ
τὴ λάμψη τους σκοροπῶνε,

πολλὰς φορὰς, τὰ σύννεφα, πού ἀπ' τὴ νυχτιά στὸν οὐρανὸ
ἔτιχε νὰ βροθεῖνε. (οἶνον)

Στὴ μαύρη τούτη τὴ νυχτιά κ' ἐγὼ ἔνα ἦλιο καρτεροῦ
νᾶθγει, ἴσως καθαρίσει,

τῆς σκέψης μου τὸν οὐρανὸ, πού μαῦρα γνέφια ἀπὸ
ἔχουν καταμανυρίσει. (καίρο)

Π. Μαρξῆς